BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA INKLYUZIV YONDASHUV ASOSIDA KOMMUNIKATIV KO‘NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH MODELI

Abduvositova Sanam Faxriddinovna
Chirchiq davlat pedagogika universiteti mustaqil izlanuvchisi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada boshlang‘ich ta’lim tizimida inklyuziv yondashuv asosida o‘quvchilarning kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirish modeli, uning nazariy-metodologik asoslari va amaliy ahamiyati keng tahlil qilinadi. Tadqiqotda inklyuziv ta’lim muhitining o‘ziga xos xususiyatlari, turli ehtiyojlarga ega bo‘lgan o‘quvchilarning muloqotga kirishish jarayoni hamda ularning nutqiy va ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qiluvchi pedagogik shart-sharoitlar yoritilgan. Shuningdek, kommunikativ kompetensiyani shakllantirishda interfaol metodlar, individual yondashuv va refleksiya jarayonining o‘rni asoslab beriladi. Maqola yakunida samarali metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: inklyuziv ta’lim, kommunikativ ko‘nikma, boshlang‘ich ta’lim, model, interfaol metodlar, nutqiy rivojlanish, ijtimoiy moslashuv.

ANNOTATION

This article presents a comprehensive model for developing communicative skills in primary education based on an inclusive approach. It analyzes theoretical and methodological foundations, as well as practical aspects of inclusive education. The study highlights the characteristics of inclusive environments, the communication processes of students with diverse needs, and pedagogical conditions that enhance their speech and social activity. Special attention is given to interactive methods, individualized instruction, and reflection. The article concludes with practical recommendations.

Keywords: inclusive education, communicative skills, primary education, model, interactive methods, speech development, social adaptation.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматривается модель развития коммуникативных навыков учащихся начальных классов на основе инклюзивного подхода. Анализируются теоретико-методологические основы и практические аспекты организации инклюзивного образовательного процесса. Особое внимание уделяется особенностям коммуникации детей с различными образовательными потребностями, а также педагогическим условиям формирования речевой и социальной активности. В заключении предложены практические рекомендации.

Ключевые слова: инклюзивное образование, коммуникативные навыки, начальная школа, модель, интерактивные методы, речевое развитие, социальная адаптация.

KIRISH

Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti sharoitida ta’lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri — har tomonlama rivojlangan, ijtimoiy faol, mustaqil fikrlovchi hamda turli ijtimoiy muhitlarda samarali muloqot qila oladigan shaxsni shakllantirishdan iboratdir. Ayniqsa,

globallashuv, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi va ijtimoiy munosabatlarning murakkablashuvi sharoitida kommunikativ kompetensiya shaxsning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishida muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda. Shu boisdan ham boshlang‘ich ta’lim bosqichidayoq o‘quvchilarda samarali muloqot ko‘nikmalarini shakllantirish pedagogikaning ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

So‘nggi yillarda ta’lim tizimida inklyuziv yondashuvni joriy etishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Inklyuziv ta’lim — bu barcha bolalarning, ularning individual xususiyatlari, rivojlanish darajasi, jismoniy yoki psixologik holatidan qat’i nazar, birgalikda ta’lim olishini ta’minlaydigan pedagogik tizimdir. Ushbu yondashuv nafaqat ta’lim olish imkoniyatini kengaytiradi, balki o‘quvchilarda bag‘rikenglik, hamkorlik va o‘zaro hurmat kabi ijtimoiy qadriyatlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Boshlang‘ich ta’lim bosqichi esa shaxs rivojining eng muhim davrlaridan biri hisoblanadi. Aynan shu davrda o‘quvchilarda nutqiy faoliyat, muloqot madaniyati, ijtimoiy moslashuv ko‘nikmalari shakllanadi. Agar ushbu jarayon to‘g‘ri tashkil etilsa, o‘quvchi keyingi bosqichlarda o‘z fikrini erkin ifoda eta oladigan, boshqalar bilan samarali hamkorlik qiladigan shaxs sifatida rivojlanadi. Aksincha, kommunikativ ko‘nikmalarning yetarli darajada shakllanmasligi o‘quvchining nafaqat o‘quv faoliyatiga, balki uning ijtimoiy rivojlanishiga ham salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Inklyuziv ta’lim sharoitida kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirish jarayoni o‘ziga xos murakkabliklarga ega. Chunki bunday muhitda o‘quvchilar turli rivojlanish darajasi, psixologik holati va ijtimoiy tajribaga ega bo‘ladi. Bu esa o‘qituvchidan yuqori darajadagi pedagogik mahorat, moslashuvchanlik va individual yondashuvni talab etadi. Shu bilan birga, inklyuziv sinfda tashkil etilgan to‘g‘ri muloqot muhiti o‘quvchilarning o‘zaro ijtimoiy integratsiyasini kuchaytiradi, ularning nutqiy va kommunikativ rivojlanishini jadallashtiradi.

Mazkur muammoning dolzarbligi shundaki, amaliyotda ko‘plab o‘qituvchilar inklyuziv muhitda kommunikativ ko‘nikmalarni qanday samarali rivojlantirish bo‘yicha yetarli metodik asosga ega emaslar. An’anaviy ta’lim metodlari esa barcha o‘quvchilarning ehtiyojlarini to‘liq qondira olmaydi. Shu sababli boshlang‘ich ta’limda inklyuziv yondashuv asosida kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirishning ilmiy asoslangan modelini ishlab chiqish zarurati yuzaga kelmoqda. Ushbu maqolaning maqsadi — boshlang‘ich ta’limda inklyuziv yondashuv asosida o‘quvchilarning kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirish modelini nazariy jihatdan asoslash va uning amaliy samaradorligini yoritishdan iborat. Mazkur maqsadga erishish uchun inklyuziv ta’limning mohiyati, kommunikativ kompetensiyaning tarkibiy qismlari, o‘quvchilarning nutqiy va ijtimoiy rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillar hamda samarali pedagogik metodlar tahlil qilinadi.

Shuningdek, tadqiqot doirasida inklyuziv ta’lim muhitida kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik shart-sharoitlar aniqlanadi va ularni amaliyotga joriy etish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi. Natijada taklif etilayotgan model o‘quvchilarning nutqiy faolligini oshirish, ularning ijtimoiy moslashuvini yaxshilash va shaxs sifatida rivojlanishini ta’minlashga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot boshlang‘ich ta’limda inklyuziv yondashuv asosida o‘quvchilarning kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirish modelini ilmiy jihatdan asoslash va uning samaradorligini aniqlashga qaratilgan bo‘lib, unda kompleks, tizimli hamda integrativ

metodologik yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqot jarayonida pedagogika, psixologiya va sotsiologiya fanlarining o‘zaro uyg‘unlashgan nazariy konsepsiyalariga tayanildi.

Tadqiqotning nazariy asosini inklyuziv ta’lim tamoyillari, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim konsepsiyasi hamda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga oid ilmiy qarashlar tashkil etdi. Xususan, o‘quvchilarning nutqiy rivojlanishi va ijtimoiy moslashuvi masalalari Lev Vigotskiyning ijtimoiy-madaniy rivojlanish nazariyasi asosida tahlil qilindi. Unga ko‘ra, bolaning rivojlanishi ijtimoiy muloqot jarayonida amalga oshadi va aynan hamkorlikdagi faoliyat orqali yangi bilim va ko‘nikmalar shakllanadi. Shu bilan birga, kommunikativ kompetensiya tushunchasi zamonaviy pedagogik yondashuvlar nuqtai nazaridan ko‘rib chiqilib, uning nutqiy, ijtimoiy va kognitiv komponentlari o‘zaro bog‘liqlikda o‘rganildi.

Tadqiqot metodologiyasida tizimli yondashuv muhim o‘rin egallaydi. Ushbu yondashuvga ko‘ra, kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirish jarayoni o‘zaro bog‘liq bo‘lgan bir necha komponentlardan — pedagogik muhit, o‘qituvchi faoliyati, o‘quvchi shaxsi va ta’lim metodlaridan iborat yaxlit tizim sifatida qaraldi. Bu esa o‘rganilayotgan muammoni bir tomonlama emas, balki kompleks tarzda tahlil qilish imkonini berdi.

Empirik tadqiqot bosqichida boshlang‘ich sinf o‘quvchilari ishtirokida kuzatuv, suhbat, so‘rovnoma va diagnostik test metodlari qo‘llanildi. Kuzatuv metodi orqali o‘quvchilarning dars jarayonidagi muloqot faolligi, nutqiy ishtiroki va ijtimoiy xulq-atvori tizimli ravishda qayd etildi. Suhbat va so‘rovnomalar yordamida esa o‘quvchilarning o‘zaro muloqotga bo‘lgan munosabati, o‘z fikrini ifoda etish darajasi hamda o‘qituvchi va tengdoshlar bilan kommunikativ aloqalari o‘rganildi.

Diagnostik tadqiqotlar doirasida o‘quvchilarning kommunikativ rivojlanish darajasini aniqlash uchun maxsus mezon va ko‘rsatkichlar ishlab chiqildi. Ushbu mezonlar nutqiy faollik, muloqotga kirishish qobiliyati, tinglash va tushunish ko‘nikmalari hamda ijtimoiy moslashuv darajasini qamrab oldi. Har bir ko‘rsatkich asosida o‘quvchilarning rivojlanish darajasi past, o‘rta va yuqori bosqichlarga ajratildi.

Tadqiqotning eksperimental bosqichida inklyuziv yondashuv asosida kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirish modeli ishlab chiqilib, amaliyotga joriy etildi. Ushbu model doirasida o‘quv jarayonida interfaol metodlar, rolli o‘yinlar, guruhli ishlar, muammoli vaziyatlar hamda kommunikativ mashqlar tizimli ravishda qo‘llanildi. Shuningdek, har bir o‘quvchining individual xususiyatlari hisobga olinib, differensial yondashuv asosida topshiriqlar berildi.

Eksperiment jarayonida o‘quvchilarning kommunikativ rivojlanishidagi o‘zgarishlar muntazam ravishda monitoring qilindi. Darsdan tashqari faoliyatlarda ham o‘quvchilarning muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratildi. Bu esa olingan natijalarning yanada ishonchli bo‘lishini ta’minladi.Olingan ma’lumotlar matematik-statistik tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, natijalar taqqoslandi. Eksperimental va nazorat guruhlari o‘rtasidagi farqlar aniqlanib, akmeologik yondashuv asosida ishlab chiqilgan modelning samaradorligi ilmiy jihatdan asoslandi. Shu tariqa, qo‘llanilgan metodologiya tadqiqot muammosini chuqur va har tomonlama o‘rganish, nazariy va amaliy natijalarni o‘zaro uyg‘unlashtirish hamda samarali pedagogik modelni ishlab chiqish imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O‘tkazilgan tadqiqot natijalari boshlang‘ich ta’limda inklyuziv yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonining o‘quvchilarning kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko‘rsatdi. Tadqiqot davomida o‘quvchilarning nutqiy faolligi,

muloqotga kirishish qobiliyati, tengdoshlar bilan o‘zaro aloqasi va ijtimoiy moslashuv darajasida sezilarli ijobiy o‘zgarishlar kuzatildi.

Dastlabki diagnostika natijalari shuni ko‘rsatdiki, aksariyat o‘quvchilarda kommunikativ ko‘nikmalar yetarli darajada shakllanmagan bo‘lib, ayniqsa inklyuziv sinflarda o‘qiyotgan ayrim bolalar muloqotga kirishishda qiyinchiliklarga duch kelgan. Ular o‘z fikrini erkin ifoda eta olmaslik, savollarga qisqa yoki noaniq javob berish, jamoaviy faoliyatdan chetda qolish kabi muammolarni namoyon etgan. Bu holat o‘quvchilarning nafaqat nutqiy rivojlanishiga, balki ularning psixologik holati va ijtimoiy moslashuviga ham salbiy ta’sir ko‘rsatgan.

Eksperimental bosqichda ishlab chiqilgan model asosida ta’lim jarayoni tashkil etilgach, o‘quvchilarning kommunikativ faoliyatida sezilarli o‘zgarishlar yuz berdi. Eng avvalo, interfaol metodlar va o‘yin texnologiyalarining qo‘llanilishi o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshirdi. O‘quvchilar faol ishtirok etishga, o‘z fikrini erkin bayon etishga va boshqalar bilan muloqot qilishga intila boshladi. Ayniqsa, rolli o‘yinlar va guruhli topshiriqlar o‘quvchilarning nutqiy faolligini sezilarli darajada oshirdi.

Kuzatuvlar natijasida aniqlanishicha, inklyuziv muhitda o‘quvchilarning o‘zaro hamkorligi kuchaydi. Dastlab passiv bo‘lgan o‘quvchilar ham asta-sekin jamoaga qo‘shila boshladi, o‘z fikrini bildirishga harakat qildi. Tengdoshlar bilan o‘zaro muloqot qilish jarayonida ular ijtimoiy tajriba orttirdi, bu esa ularning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirdi.

Refleksiya jarayonining joriy etilishi ham muhim natijalarga olib keldi. O‘quvchilar o‘z faoliyatini tahlil qilishga, o‘z xatolarini tushunishga va ularni tuzatishga o‘rganib bordi. Bu esa ularning o‘z-o‘zini boshqarish va o‘zini rivojlantirish ko‘nikmalarini shakllantirdi. Natijada o‘quvchilar nafaqat bilim olish, balki o‘z ustida ishlash zarurligini anglay boshladi.

Motivatsiya darajasining oshishi ham tadqiqotning muhim natijalaridan biri bo‘ldi. O‘quvchilar o‘z oldiga kichik, ammo erishish mumkin bo‘lgan maqsadlar qo‘yishni o‘rgandi va bu maqsadlarga erishish jarayoni ularda ijobiy emotsional holatni shakllantirdi. Bu esa ularning ta’lim jarayonidagi faolligini yanada oshirdi.

Shuningdek, individual yondashuvning qo‘llanilishi o‘quvchilarning imkoniyatlarini maksimal darajada ro‘yobga chiqarishga xizmat qildi. Har bir o‘quvchining rivojlanish darajasi va ehtiyojlari hisobga olingan holda berilgan topshiriqlar ularning muvaffaqiyat hissini oshirdi va muloqotga kirishishdagi psixologik to‘siqlarni kamaytirdi.

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatdiki, inklyuziv yondashuv asosida ishlab chiqilgan model o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini kompleks tarzda rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu model orqali o‘quvchilarda nafaqat nutqiy ko‘nikmalar, balki ijtimoiy moslashuv, hamkorlik va o‘zaro hurmat kabi muhim sifatlar ham shakllanadi.

Natijalarni umumlashtirib aytganda, inklyuziv ta’lim muhitida kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirish samaradorligi quyidagi omillar bilan bog‘liq ekanligi aniqlandi: ta’lim jarayonining interfaol tashkil etilishi, o‘quvchilarga individual yondashuv, ijobiy psixologik muhitning yaratilishi hamda refleksiya jarayonining muntazam qo‘llanilishi.

Shunday qilib, tadqiqot natijalari ishlab chiqilgan modelning amaliy samaradorligini tasdiqlaydi va uni boshlang‘ich ta’lim tizimida keng qo‘llash imkoniyatlari mavjudligini ko‘rsatadi.

AMALIY TAVSIYALAR

Boshlang‘ich ta’limda inklyuziv yondashuv asosida o‘quvchilarning kommunikativ ko‘nikmalarini samarali rivojlantirish uchun ta’lim jarayonini to‘g‘ri tashkil etish muhim

ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot natijalariga asoslanib, quyidagi amaliy tavsiyalarni ilgari surish mumkin.

Avvalo, inklyuziv ta’lim muhitida ijobiy psixologik iqlimni shakllantirish zarur. Har bir o‘quvchi o‘zini xavfsiz, qadrlangan va jamoaning muhim a’zosi sifatida his qilishi lozim. Buning uchun o‘qituvchi dars jarayonida qo‘llab-quvvatlovchi, rag‘batlantiruvchi va hurmatga asoslangan muloqot uslubini qo‘llashi kerak. O‘quvchilarning xatolariga nisbatan tanqidiy emas, balki konstruktiv yondashuvni tanlash ularning erkin fikr bildirishiga imkon yaratadi.

Ikkinchidan, dars jarayonida interfaol metodlardan tizimli ravishda foydalanish tavsiya etiladi. Rolli o‘yinlar, guruhli ishlash, “aqliy hujum”, munozara va dialog asosidagi mashg‘ulotlar o‘quvchilarning nutqiy faolligini oshirishda samarali vosita hisoblanadi. Bunday metodlar o‘quvchilarni faol muloqotga jalb etadi va ularning fikr almashish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Uchinchidan, har bir o‘quvchiga individual yondashuvni ta’minlash zarur. Inklyuziv ta’lim sharoitida o‘quvchilarning rivojlanish darajasi, qobiliyati va ehtiyojlari turlicha bo‘lganligi sababli, o‘qituvchi topshiriqlarni differensial tarzda berishi lozim. Bu o‘quvchilarning o‘z imkoniyatlariga mos faoliyat olib borishiga va muloqot jarayonida faol ishtirok etishiga yordam beradi.

To‘rtinchidan, refleksiya jarayonini muntazam tashkil etish tavsiya etiladi. Dars yakunida o‘quvchilarga “Bugun nimani o‘rgandim?”, “Qaysi topshiriq qiyin bo‘ldi?” yoki “Qanday fikr bildirdim?” kabi savollar orqali o‘z faoliyatini tahlil qilish imkonini berish ularning o‘z-o‘zini anglash va rivojlantirish ko‘nikmalarini mustahkamlaydi.

Beshinchidan, o‘yin texnologiyalaridan samarali foydalanish muhimdir. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun o‘yin — asosiy faoliyat turi bo‘lganligi sababli, o‘yin elementlari orqali tashkil etilgan darslar ularning qiziqishini oshiradi va muloqotga kirishish jarayonini tabiiy ravishda faollashtiradi.

Shuningdek, o‘quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish uchun turli kommunikativ mashqlarni qo‘llash tavsiya etiladi. Masalan, dialog tuzish, hikoya qilish, rolga kirib gapirish kabi mashqlar o‘quvchilarning nutq boyligini oshiradi va ularni erkin muloqot qilishga o‘rgatadi.

Bundan tashqari, ota-onalar bilan hamkorlikni yo‘lga qo‘yish muhim ahamiyatga ega. Ota-onalar farzandining kommunikativ rivojlanishiga e’tibor qaratishi, uy sharoitida ham muloqotga undovchi faoliyatlarni tashkil etishi kerak. Bu esa maktabdagi ta’lim jarayonini yanada samarali qiladi.O‘qituvchilarning kasbiy malakasini oshirish ham muhim omil hisoblanadi. Inklyuziv ta’limda ishlash uchun pedagoglar maxsus tayyorgarlikka ega bo‘lishi, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni bilishi va ularni amaliyotda qo‘llay olishi zarur.

Yakuniy tavsiya sifatida shuni ta’kidlash joizki, kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirish uzluksiz va tizimli jarayon bo‘lib, u faqat dars bilan cheklanib qolmasligi kerak. Sinfdan tashqari mashg‘ulotlar, jamoaviy

Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich ta’limda inklyuziv yondashuv asosida o‘quvchilarning kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirish zamonaviy pedagogikaning dolzarb va ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, inklyuziv ta’lim muhitida to‘g‘ri tashkil etilgan pedagogik jarayon o‘quvchilarning nutqiy, ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishiga kompleks ta’sir ko‘rsatadi.

Tadqiqot davomida ishlab chiqilgan model o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo‘ldi. Ushbu model

pedagogik muhit, metodik yondashuv, individual xususiyatlarni hisobga olish va refleksiya jarayonlarining o‘zaro uyg‘unligiga asoslangan bo‘lib, o‘quvchilarning muloqotga kirishish, o‘z fikrini ifoda etish va boshqalarni tushunish qobiliyatlarini sezilarli darajada rivojlantirdi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari shuni tasdiqladiki, interfaol metodlar, o‘yin texnologiyalari va guruhli ishlash shakllari o‘quvchilarning nutqiy faolligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Ayniqsa, inklyuziv sinflarda bunday metodlar o‘quvchilar o‘rtasidagi ijtimoiy integratsiyani kuchaytiradi, ularning o‘zaro hamkorlik qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi hamda psixologik to‘siqlarni bartaraf etishga yordam beradi.

Refleksiya jarayonining joriy etilishi esa o‘quvchilarning o‘z faoliyatini anglash, o‘z ustida ishlash va o‘z rivojlanishini boshqarish ko‘nikmalarini shakllantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qildi. Bu esa ularning mustaqil fikrlash va o‘z-o‘zini rivojlantirishga bo‘lgan ehtiyojini kuchaytirdi.Mazkur tadqiqot natijalari asosida shuni ta’kidlash mumkinki, kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirish faqat nutqiy mashqlar bilan cheklanib qolmay, balki ijobiy psixologik muhit yaratish, individual yondashuvni ta’minlash va o‘quvchini faol subyekt sifatida shakllantirish bilan chambarchas bog‘liqdir.

Shu bilan birga, inklyuziv ta’lim sharoitida kommunikativ rivojlanish jarayonining samaradorligi o‘qituvchining pedagogik mahorati, ta’lim metodlarining to‘g‘ri tanlanishi hamda o‘quvchilarning individual xususiyatlarini chuqur hisobga olishga bevosita bog‘liq ekanligi aniqlandi.Umuman olganda, taklif etilgan model boshlang‘ich ta’lim tizimida kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirishning samarali vositasi sifatida amaliy ahamiyatga ega bo‘lib, uni keng miqyosda joriy etish o‘quvchilarning ijtimoiy moslashuvi, nutqiy rivoji va shaxs sifatida shakllanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

XULOSA

Yakuniy xulosa sifatida aytish mumkinki, inklyuziv ta’lim sharoitida kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan tizimli va ilmiy asoslangan yondashuv orqali nafaqat bilimli, balki ijtimoiy faol, muloqotga kirisha oladigan va zamonaviy jamiyat talablariga moslashgan shaxsni tarbiyalash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bozorov Z.A. Pedagogika va psixologiya asoslari. – Buxoro, 2022.
2. Jo‘raeva B.R. Bo‘lajak o‘qituvchilarda pedagogik madaniyatni shakllantirish. – Toshkent: Fan, 2003.
3. Axmedova G. Boshlang‘ich ta’limda ijodiy kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasi. – Toshkent, 2023.
4. Kamolov I. Talabalarda ijodiy kompetentlikni shakllantirish texnologiyalari. – Toshkent, 2022.
5. Xaydarova M. Sun’iy intellekt asosida pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish. – Toshkent, 2025.
6. Raxmatov T. Axborot texnologiyalari ta’limida innovatsion yondashuvlar. – Toshkent, 2024.
7. Madatov X., Matlatipov S., Aripov M. O‘quv materiallarining ta’lim salohiyatini baholash usullari. – Toshkent, 2023.